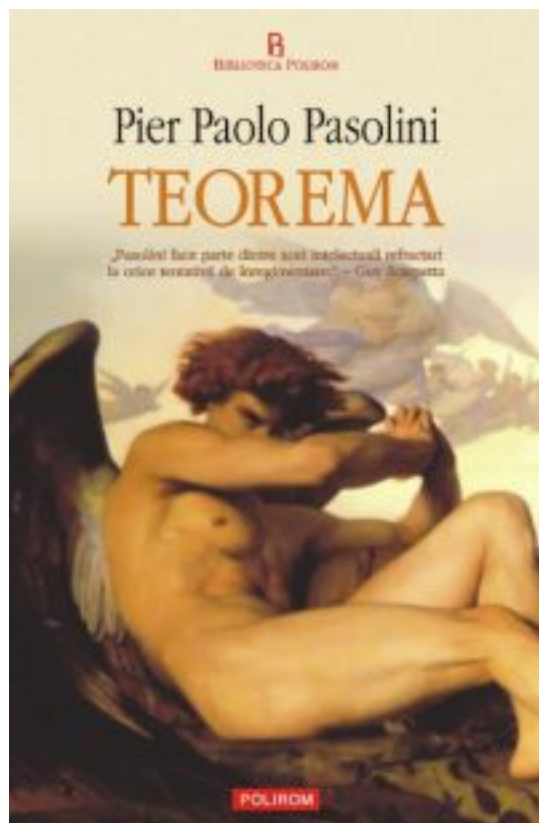

Personajele unui roman aparte scris de un regizor italian cu stil răvășitor se recunosc de la distanță, sunt cinemactice. Cei patru membri ai „sfintei familii burgheze de Milano” din Teorema beneficiază de o descriere precisă cu privire la detaliul semnificant și la diferența specifică, cum numai un cineast ar fi capabil să ofere. În calitate de cititoare, deși cartea este spațiul unor ample și simbolice tăceri, am avut senzația că aud pașii Odettei(fiica) pe caldarâm revenind de la Școala Surorilor Marceline sau că o remarc oftând vag de la un burghez snobism pe Lucia (mama) când „aceasta s-a ridicat leneș și a aruncat la fel de leneș cartea în locul cel mai puțin potrivit, eventual lăsând-o pur și simplu să cadă pe jos.” (p. 18)

Fabula romanului este simplă precum o teoremă: cinci personaje (Mama, Tata, Odette, Pietro și servitoarea Emilia) sunt tulburate profund și ireversibil de apariția celui de al șasele personaj, intitulat Oaspetele. Deși titlul cărții ar sugestia o interpretare filozofică și parabolică, volumul este în primul și în primul rând un roman libidinal. Argumentez această aserțiune prin faptul că toți cei cinci, după ce Oaspetele sosește în chiar casa lor, sunt devorați de un libido incontestabil, sfârșind în consumarea actului. Tema dinamitării liniștii meschine a unei „familii italiene burgheze de deceniul șapte”, sec. XX, este una reconfortantă pentru Pier Paolo Pasolini. Și pentru mulți cititori, nădăjduiesc. Ea îmi apare și mie însămi ca o temă plină de exotism, dat fiind că nu este specifică literaturii sud-est-europene, cu atât mai puțin literaturii române. O știm prea bine, timp de o jumătate de secol, elementele și moravurile burgheze nu doar că nu au supraviețuit în aerul infect al comunismului, dar ele n-au putut fi nici măcar reinventate la nivel epic. La Pasolini, burghezul debândește o definiție atemporală însă și fără

coloratură locală: el este tipul proaspăt îmbogățit, consumerist, preasatisfăcut de sine și având o viziune neoriginală și meschină despre viață. Cu atât mai mult ne vom întreba cine este Oaspetele, venit să tulbure complet dulcea lăncezeală burgheză? Până la acel moment, mă voi opri o clipă asupra semnificației cuvântului teoremă. Prin urmare, teorema este enunțarea unui adevăr ce poate fi demonstrat, de tipul „dacă p, atunci q”.

În ce mă privește, concep teorema cărții de față ca fiind următoarea: dacă f (frumusețe), atunci l (libido). Oaspetele este în formula mea de interpretare însăși întruparea Frumuseții. Un înger al anilor '60, un efeb tăcut și solar, calm și tandru, un tânăr bărbat întrupat din virilitate apolinică pură. Dorința devorantă de acuplare a celorlalți cu el devine în acest context finalitatea care nu mai uimește niciun lector. Dar deconectează tulburarea pe care fiecare o resimte la plecarea Oaspetelui. Pe cât de meteoric a apărut el, tot așa dispăre. Oaspetele semnifică străfulgerarea intensă a frumuseții pure care îi orbește pe cei de față. În urma ieșirii sale din scenă, Odette (fiica) are o tentativă de suicid, Pietro (fiul) își pierde credința în artă, Lucia (mama) ajunge să se culce cu orice tânăr bărbat întâlnit în cale, Tatăl își pierde demnitatea de bărbat-stăpân, Emilia devine o sfântă. Toți zac „în strânsoarea unei dureri fără nume și cu siguranță fără leac.” (p. 188). Și nenumită rămâne această tânjire.

Desigur că am dezvoltat chiar și eu însămi o pasiune pentru acest roman. Încă mă obsedează semnificațiile inepuizabile ale acestui Godot apollonian care este Oaspetele. Dincolo de intriga fascinant de simplă, matematic concentrată, cartea devine o temă de meditație asupra valențelor libidinale din noi. Un act sexual poate fi un gest simplu, mecanic în sine, dar nu în viziunea lui Pasolini. Căci

„Oare nu lucrurile ce par mai corecte și mai simple se dovedesc, la urmă, mai obscure și mai dificile?” (p. 111)

Două enorme sugestii ne face această carte memorabilă precum și filmele lui Pier Paolo Pasolini în corpore. Prima, cu privire la obscurele și atotputernicile legi ale libidoului. Iar cea de a doua legată de amestecul de violență și de tandrețe pe care îl implică actul erotic. Căci Lucia desprinsă imediat din îmbrățișarea unui tânăr și insatisfăcător bărbat trăiește o dedublare fără nume. Sau poate un postcoitum de o mare, infinită tristețe existențială:

„Un dezgust care aproape că o face să-l urască, o adevărată dorință de a-l lovi, de a-l jigni cu indignare și dispreț, ca să înțeleagă odată că un bărbat nu trebuie să se lase vreodată în voia somnului, nu trebuie să cedeze, nu trebuie să moară!

Dar Lucia nu-și poate învinge nici o oarecare duioșie, ultimul sentiment pe care îl va încerca plecând pe ascuns." (p. 188)

Scris de Anca Giura

Sursa: Bookblog.ro